

мѣхове съ козина и др. т. Минитѣ се употребявали най напредъ рѣдко, само за разрушение на външнитѣ верки, каменното облѣкло на главния валъ и др. т., по недостатъкътъ на правилна теория за минното искусство. Вобанъ се опитвалъ да създаде послѣдната и взелъ да употребява минитѣ по често и при това голѣмо число малки мини прѣдпочително прѣдъ малко число голѣми мини. Но опититѣ и усилията му не били успѣшни и само въвели него и другитѣ въ заблуждение. Много по съвършенна била теорията на минното искусство, създадена отъ Белидора, която опровергала теорията на Вобана. Всичко това способствувало както за тоеритическото, тъй и за практическото усъвършенствование на минното искусство.

И отбраната на крѣпоститѣ била тъй сжщо значително усилена: 1) съ устройството прѣдъ исходящитѣ жгли на скрития пжть — флещи съ палисади; 2) съ прѣимущественна отбрана, по мнѣнието на Вобана — подстѣпнитѣ къмъ скрития пжть, а по мнѣнието на Кѣгорна — самия покритъ пжть (послѣдното мнѣние се распространило и затвърдило до толкова, че всичкитѣ усилия на отбраняющия се били обръщани върху отбраната на покрития пжть, съ изгубването на който и крѣпостъта обикновенно се прѣдавала); 3) съ устройството на двоенъ рѣдъ палисади на покрития пжть, именно — на гребена на гласиса и на извѣстно расстояние задъ бруствера; 4) съ устройството на фугаси подъ гласиса, или пжкъ съ употреблението на мѣхове съ барутъ на покрития пжть и др. т.; 5) съ устройството на контръ-мини, даже при първоначалната постройка на крѣпоститѣ, а въ сухия главенъ

ровъ — капонири и ложементи, и проч. Абшнититѣ въ бастионитѣ служили за отбрана — за послѣденъ пжть при обсадата на Кандия; а обикновенно слѣдъ вземанието на брешиа съ шурмъ, крѣпостъта се прѣдавала. Примѣри за прѣвземане на крѣпости съ шурмъ, безъ прѣварителна обсада, се срѣщатъ твърдѣ рѣдко, а съ бомбардирание напротивъ доста често. Бомбардиранията на Лютихъ, Генуа и Алжиръ сж най забѣлжителнитѣ.

Въпрѣки значителното усиление на отбраната, само малко крѣпости се държали дълго и то по вецето по причина на погрѣшното водение на обсадата, а не на усърдието и искусството на отбранявшитѣ се. Крѣпоститѣ се прѣдавали почти обикновенно по згодни капитулации за гарнизонитѣ.

Колкото се касае до войскитѣ отъ инженерното вѣдомство, то въ Франция минеритѣ били, подобно на пушкаритѣ прѣснати по разнитѣ крѣпости. Людовикъ XIV образувалъ отъ тѣхъ (въ 1679 г.) отдѣлна рота, а въ 1695 г. имало вече три минерни роти. Инженерния корпусъ въ Франция сжществувалъ още отдавна; но сжщинското му образование въ практическо и теоритическо отношение се почва собствено отъ времето на Вобана. Подъ неговото управление французскитѣ инженери придобили безспорно прѣвѣсходство надъ всички други европейски. Въ Германия инженерното искусство съставлявало единъ видъ занаятъ, и най искуснитѣ инженери, сжщо както и артиллеристи, се наемали отъ другитѣ държави срѣщу заплата, не само за построяване, но и за атака и отбрана на крѣпоститѣ.